

oraz o własne, nowe materiały. Myślę, że jego koncepcja ostatecznie kładzie kres „skulskiej legendzie”, a częściowo także stanowi ostrożną i rozważną krytykę poglądów innych autorów legendę ową interpretujących czy krytykujących (m. in. moich, z których częściowo wycofuję się, przyznając Błaszczukowi rację).

Nie udało się oczywiście Autorowi wyjaśnić wszystkich istotnych dla wielkopolskiej plastyki ludowej problemów, ale nie było to możliwe przy obecnym stanie zachowania zabytków i zaawansowaniu badań.

Książka, którą napisał, wydaje mi się w swym zasadniczym zrybie wzorem opracowania tematu zamierzonego przez autora. Gdybym chciała podejmować z nim dyskusję, dotyczyłaby ona jedynie marginalnych dla książki zagadnień, względnie szczegółów. Na przykład nie jestem przekonana, że rozwój cywilizacji przemysłowej zmienia jedynie istotę twórczości ludowej, a nie obniża wartości np. rzeźby ludowej.

Żadną miarą nie mogę natomiast zrozumieć, dlaczego książka ta wydana została w nakładzie czterystu pięćdziesięciu egzemplarzy. Zapewne Muzeum Narodowemu w Poznaniu nie udało się pokonać trudności technicznych z przydziałem papieru, czy formalnych. W sumie jednak rzecz wydaje się absurdalna. Doskonała monografia dotycząca sztuki ludowej regionu, którego rdzenną polskość nasi wrogowie próbowali nieraz kwestionować, nie trafiła nawet do wszystkich bibliotek specjalistycznych w kraju. Część nakładu rozosłano przecież zaprzyjaźnionym badaczom za granicą. W tej sytuacji tylko niewielu zainteresowanych fachowców jest szczęśliwymi posiadaczami książki, która powinna znaleźć się w księgozbiorku każdego studenta zarówno obecnego, jak i studiującego za lat kilka.

Anna Kunczyńska-Iraka

## K R O N I K A

X-XII 1976

### Konkursy i wystawy

4.X — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie otwarta została wystawa ozdobnego pieczywa ludowego ze zbiorów Muzeum. Autorką scenariusza i komisarzem wystawy była Teresa Ambrożewicz.

5.X — w Siedlecach rozstrzygnięty został konkurs pn. „Henryk Sienkiewicz i bohaterowie jego utworów — w rzeźbie ludowej”. Konkurs, z okazji 130 rocznicy urodzin pisarza i 60 rocznicy jego śmierci, zorganizowany został przez Wydział Kultury i Sztuki Urz. Woj. w Siedlecach wspólnie ze Związkiem Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego w Warszawie oraz Stowarzyszeniem Twórców Ludowych w Lublinie i Mazowieckim Towarzystwem Kultury.

W konkursie wzięło udział 60 twórców, nadsyłając w sumie 165 prac. Jury pod przewodnictwem mgr. Aleksandra Jackowskiego przyznało nagrody następujące: nagrodę I (5.000 zł) otrzymał Konstanty Marcinkowski ze wsi Rostowa, woj. płockie za pracę „Michał Wołodajowski w walce z Tatarami”; nagrody II (po 3.000 zł) — Edward Kołacz ze Szczecina za pracę „Zagłoba” i Jarosław Furgała z Polwicy, woj. wrocławskie za rzeźbę przedstawiającą „Walkę Ursusa z bykiem”; nagrody III (po 1.500 zł) — Bolesław Suska z Budzisk, woj. siedleckie za „Portret Henryka Sienkiewicza”, Władysław Bąk z Woli Cichej k. Głogowa za zestaw prac i Marian Adamski ze wsi Sobiska, woj. siedleckie za „Janka Muzykanta”. Ponadto przyznano wyróżnienia (po 1.000 zł). Prace 45 autorów zakwalifikowano na wystawę pokonkursową, która do 15.X miała miejsce w sali rotundowej siedleckiego ratusza, a następnie została przeniesiona do Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej.

8.X — w Muzeum Wojska Polskiego w Białymstoku, z okazji zbliżającego się Dnia Wojska Polskiego, otwarto pokonkursową wystawę pn. „Wojsko w sztuce ludowej”. Uroczystego otwarcia, na które przybyli prócz zaproszonych gości i twórców przedstawiciele władz partyjnych i administracyjnych — dokonał dyrektor Muzeum ppłk Zygmunt Kosztyla.

Na wystawie pokazano 105 prac, rzeźb i tkanin 62 twórców ludowych. Nagrody I (po 5.000 zł) otrzymały: Marianna Dzieszko z Górnego Stoku za tkaninę „Wojsko Polskie” oraz Stanisława Czapliska z Marchelówki za tkaninę „Wojsko”. Nagrody II (po 2.000 zł) — Janina Wanda Rogalska z Wasilówki za tkaninę „Wojsko w lesie” i Felicja Malewiczka z Nowokolna za tkaninę „Wojsko na poligonie”. Ponadto w dziale tkaniny przyznano 2 nagrody III i 2 wyróżnienia. W dziedzinie rzeźby nagrody I nie przyznano. Nagrody II (po 3.000 zł) otrzymali: Jarosław Furgała z Polwicy za pracę „O! Bartek przyjechał na urlop!” oraz Marian Karol Leja z Łukawicy za płaskorzeźbę „Akeja rątkowa żołnierzy LWP podczas powodzi”. Nagrodę III (2.000 zł) otrzymał Edmund Zieliński z Gdyni za kompozycję „Byliśmy tu, jesteśmy, będziemy”.

Ponadto przyznano wyróżnienia.

15.X — w Galerii Sztuki Współczesnej BWA w Olsztynie otwarta została wystawa rumuńskiej sztuki najnowszej, zorganizowana przez BWA, Radę d/s Kultury i Wychowania Socjalistycznego Socj. Republiki Rumunii oraz Ministerstwo Kultury i Sztuki w Warszawie.

Na wystawie zaprezentowano 75 obrazów.

17.X — w Pałacu Sztuki w Krakowie otwarto II Międzynarodowe Biennale Lalki Regionalnej. W tegorocznej

impresie udział wzięło 15 wystawców z Polski i 10 krajów: Belgii, Finlandii, Hiszpanii, Jugosławii, Meksyku, Rumunii, Szwecji, Węgier, Indii i krajów Afryki.

Lalki oceniano w dwu kategoriach: lalek regionalnych i artystycznych adaptacji. W kategorii I — Złote Pióro otrzymała Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Ludowego i Artystycznego im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie, nagrodę II — Fondo Nacional Para el Fomento de las Artesanias (Meksyk), nagrodę III — Augustina Sanz Blanco (Hiszpania). W kategorii adaptacji nagrodę I otrzymała art. plastyk Jadwiga Chojnacka z Polski, nagrodę II — Mireille Simboteanu (Rumunia), nagrodę III — Cernella Bartolemeu (Rumunia).

19.X — w Domu Amatorskiej Pracy Twórczej „Turnia” w Zakopanem otwarto wystawę malarstwa na szkle Eweliny Pęksovej.

23, 24.X — w Nowym Wiśniczu, w ramach przeglądu dorobku kulturalnego gmin, odbyła się m.in. wystawa prac malarskich ludowego twórcy Mariana Rojka.

24.X — w Muzeum Regionalnym w Pinczowie otwarta została wystawa plecionkarstwa ludowego Kielecczyny, na której zaprezentowano dorobek konkursu zorganizowanego przez Wydział Kultury i Sztuki Urz. Woj. w Kielcach, Sp. Zrzeszenie Wytwórców Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Milenium” w Krakowie, Muzeum Narodowe w Kielcach i Muzeum Regionalne w Pinczowie. Na wystawie pokazano ok. 140 prac.

X — w Muzeum im. Jana Dzierżonia w Kluczborku (woj. opolskie) otwarto dwie wystawy: „Współczesno-pszczelarstwo polskie” i „Ule figuralne”.

X — w Woj. Domu Kultury w Lesznie odbył się Przegląd rzeźby ludowej i amatorskiej. W Przeglądzie wzięło udział 24 autorów, którzy zgłosili w sumie 130 prac. Po otwarciu wystawy odbyło się spotkanie ludowych twórców z terenu województwa, na którym zreferowany został program rozwoju i pomocy dla artystów ludowych.

X — w Koszalinie rozstrzygnięty został XIV konkurs rękodzieła ludowego i twórczości pamiątkarskiej. Na konkurs wpłynęły 352 prace 42 autorów. Najciekawsze prace zakwalifikowano na wystawę w Woj. Domu Kultury.

X — w Muzeum Etnograficznym w Toruniu czynna była wystawa wyrobów Spółdzielni Copeliowskiej „Rzut”, zorganizowana z okazji jej 30-lecia.

X — rozstrzygnięty został II Ogólnopolski Konkurs Plastyczny zorganizowany przez Zarz. Gł. ZZPSZ i Dom Kultury Pracowników Służby Zdrowia we Wrocławiu.

W konkursie udział wzięło 87 autorów, którzy nadesłali 399 prac, w tym 31 grafik, 105 rzeźb i 263 obrazy. Przyznano 23 nagrody, a najciekawsze prace zaprezentowano na wystawie w salo-  
nach wrocławskiego Muzeum Archeologicznego.

13-15.XI — w Zamościu odbył się II Przegląd dorobku kulturalnego Zamojszczyzny. Festiwal zainaugurowany został występami 5 amatorskich zespołów tanecznych. Otwarto wystawy prac artystów amatorów oraz wyrobów regionalnych.

15.XI — w Bydgoszczy otwarto wędrującą po kraju wystawę pn. „Dziecko w sztuce ludowej — twórczość ludowa dla dziecka”, pokłosie konkursu zorganizowanego przez Muzeum Etnograficzne w Toruniu.

16.XI — w Muzeum Narodowym we Wrocławiu otwarto wystawę pn. „Szopki na Dolnym Śląsku”. Pokazano zarówno eksponaty zabytkowe, jak i współczesne.

19.XI — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie otwarto wystawę sztuki ludowej południowych regionów Szwecji. Wystawę przygotowało muzeum „Kulturen” w Lund, prezentując zbiory z XVII, XVIII i XIX wieku.

22.XI — w Muzeum Etnograficznym w Krakowie otwarto wystawę poplenerowa prac artystów amatorów, zorganizowana przez krakowską Radę Zw. Zaw. i Muzeum.

27.XI — w Legnicy otwarta została wystawa-przegląd twórczości artystów amatorów woj. legnickiego.

XI — w Warszawie, w Muzeum Marii Curie-Skłodowskiej otwarto wystawę pn. „Maria Skłodowska-Curie w rzeźbie ludowej”. Na wystawie pokazano eksponaty ze zbiorów Muzeum Etnograficznego w Toruniu, a powstałe z okazji konkursu „Wiele Polacy — ich życie i dzieła w rzeźbie ludowej”.

XI — w Kielcach otwarto wystawę twórców ludowych regionu świętokrzyskiego, zorganizowaną w ramach ogólnopolskiego Przeglądu Aktywności Kulturalnej Ludzi Pracy: „Człowiek — Praca — Twórczość”. Na wystawie zaprezentowano wyroby kieleckich spółdzielni m.in. „Chałupnik” (Iża), „Tkactwo” (Stopnica) — które otrzymały nagrody.

XI — w Muzeum Archeologicznym we Wrocławiu otwarta została wystawa prac artystów amatorów z terenu województwa. W dniu otwarcia wręczono nagrody instytucjom szczególnie zasłużonym na polu opieki nad amatorską twórczością plastyczną.

XI — w Grudziądzu otwarto wystawę zorganizowaną z okazji przeglądu aktywności twórczej ludzi pracy przez Grudziądzkie Towarzystwo Kultury przy współpracy KMPiK.

Na przegląd nadesłano 109 prac, w tym 101 malarskich i ponad 36 rzeźb. Za najlepsze prace przyznano nagrody i wyróżnienia.

XI — w Muzeum Etnograficznym w Toruniu pokazano wędrującą po kraju wystawę pokonkursową pn. „Dziecko w sztuce ludowej. Twórczość ludowa dla dziecka”.

XI — w sklepie „Cepelii” przy ul. Puławskiej w Warszawie, gdzie odbywają się kolejne prezentacje wyrobów poszczególnych regionów kraju, zgromadzono tym razem wyroby z terenu Podlasia.

XI — w „Empiku” w Koszalinie czynna była wystawa rosyjskich koronek opartych na motywach ludowych.

XI — w Czechosłowackim Ośrodku Kultury w Warszawie otwarto wystawę sztuki ludowej regionu wrocławskiego na Morawach. Pokazano kobiece stroje ludowe, hafty, ozdoby, rzeźbę, ceramikę meble i pieczywo obrzędowe.

XI — w Katowicach otwarto wystawę malarstwa amatorów zrzeszonych w zespole Zakładowego Domu Kultury „Wieczorek”. Wystawę zorganizowano z okazji 30-lecia istnienia tej grupy malu-

jących górników, do której należą m.in. artyści tak znani, jak: Paweł Wróbel, Ewald Gawlik, Erwin Sówka i in.

XI — w Klubie Muzyki i Literatury we Wrocławiu zorganizowano koncert ludowy z udziałem kapeli ludowej spod Rawicza, dudziarza Krzyżoszczoka, skrzypka Nawrota i wokalistki ludowej Katarzyny Szymczak. Z okazji tego koncertu otwarto wystawę rzeźb ludowych o tematyce muzycznej, przedstawiających instrumentalistów ludowych.

XI — w Muzeum w Chorzowie przy współpracy Muzeum Regionalnego w Żywcu, zorganizowano wystawę pn. „Zdobnictwo bibułkowe Żywiecczyzny”.

XI — w Muzeum Okręgowym w Białymstoku czynna była wystawa pn. „Strój ludowy na Mazowszu”. Na wystawę złożyły się eksponaty ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie oraz z zespołów folklorystycznych.

XI — w Zakładowym Domu Kultury FSM w Tychach otwarta została wystawa, na której zaprezentowano dorobek II Woj. Przeglądu Plastyki Nieprofesjonalnej Woj. Katowickiego pn. „Od gminy do województwa”, zorganizowanego przez Woj. Ośrodek Kultury, Wdział Kultury i Sztuki Urz. Woj. w Katowicach i Miejskiego w Tychach.

Na tegoroczny przegląd nadesłano ponad 1300 prac 307 autorów, z czego 190 prac 100 autorów zakwalifikowano na wystawę.

XI — w Będzinie, w siedzibie Muzeum Regionalnego odbyła się wystawa pn. „Sztuka Ludowa Podhala”. Pokazano ponad 250 obiektów, m.in. wyroby snycerskie, instrumenty muzyczne i stroje.

XI — w Węgierskim Instytucie Kultury w Warszawie otwarto wystawę pn. „Węgierska sztuka naiwna”. Pokazano 41 obrazów i rzeźb siedmiu autorów.

XI — w Dziale Etnograficznym Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku otwarta została pokonkursowa wystawa twórczości ludowej i pamiątkarskiej woj. słupskiego.

Na konkurs nadesłano 561 prac 64 autorów. Na wystawę zakwalifikowano 192 prace 45 autorów.

W kategorii twórczości ludowej nagrody I otrzymali: Piotr Sakson z Poblócia (rzeźba), Katarzyna Kaliszewska z Siomianic (haft kaszubski) oraz Albert Spoiser z Motarzyna (plecionki). W kategorii pamiątkarstwa nagrody I nie przyznano, nagrody II otrzymali: Jacek Janowski ze Słupska (rzeźba) oraz Maksymilian Begger z Trzebielina (malarstwo).

4.XI — w Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, z okazji Święta Górnika — Barbórki otwarta została wystawa pn. „Węgiel jako tworzywo rzeźbiarskie”. Pokazano tu rzeźby górników wykonane w węglu kamiennym, graficie i lupku węglowym, pochodzące ze zbiorów w Rybniku i Zabrze.

Wśród wystawionych prac znalazły się rzeźby twórców już znanych, jak: Eugeniusz Bąk z Szopienic, Maria Chudoba z Bytomia, Jan Liszek z Zabrze, Alfred Piątek z kopalni „Rydułtowy” oraz Paweł Wróbel.

5-8.XII — w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie odbył się Przegląd twórczości ludowej i plastyków amatorów. Organizatorami byli Woj. Klub Plastyków Amatorów i Twórców Ludowych, Szczecińskie Towarzystwo Kultury i Sp. Zrzeszenie Wytwórców Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Art-Region”, które ufundowało nagrody w sumie łącznej 70 000 zł. W przeglądzie wzięło udział 100 autorów, którzy nadesłali 800 prac, z których 600 zakwalifikowano na wystawę zorganizowaną w grudniu w salach Zamku.

Prace oceniano w dwóch grupach: rękodzieła ludowego i twórczości pamiętkarskiej. Wśród nadesłanych prac przeważała rzeźba i tkanina.

18.XII — w Galerii Sztuki Ludowej „Cepelia” w Nowym Targu otwarta została pokonkursowa wystawa pn. „Współczesna polska zabawka ludowa”. Konkurs zorganizowany został przez Sp. Zrzeszenie Wytwórców Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Milenium” w Krakowie, a udział w nim wzięło 75 artystów, którzy nadesłali w sumie 721 prac.

Jury pod przewodnictwem prof. dr. Romana Reinfussa przyznało nagrody i wyróżnienia. Prace najlepsze wytypowano na międzynarodowy konkurs zabawek ludowych, który ma się odbyć w Nowym Targu.

XII — w Lublinie rozstrzygnięty został ogólnopolski konkurs na wyroby ludowego garncarstwa. Na konkurs nadesłano ok. 200 prac twórców z 13 ośrodków garncarskich. Nagrody I otrzymali: Jan Gąsior z Medyni Głogowskiej i Ludwik Wilusz ze Starego Sącza. Nagrody II — Stanisław Wanarski z Pawłowa (Chelmskie), Stanisław Wittek z Urzędowa — Bęczyna (Lubelskie) i Stanisław Mosiej z Czarnej Wsi Kościelnej (Białostockie). Ponadto przyznano 3 nagrody III i 7 wyróżnień.

XII — w Muzeum Okręgowym Ziemi Kaliskiej otwarta pokonkursowa wystawa projektów pamiętek. Na konkurs zgłoszono 174 prace 24 twórców ludowych i amatorów z całego regionu. Najbogaciej reprezentowana była rzeźba i haft, ceramika i wyroby ze słomy. Z twórców ludowych uczestniczących w konkursie nagrody otrzymali: nagrodę I — Kunegunda Krzyżaniak z Goliny za snutki, nagrodę II — Franciszek Chowański z Ligoty za miniaturowe rzeźby drewniane, przedstawiające scenki i postaci ludowe.

XII — w Salach Wojewódzkiego Domu Kultury w Opolu zorganizowano z okazji krajowego zjazdu Stowarzyszenia Twórców Ludowych wyjątkowo interesującą wystawę współczesnej twórczości ludowej pn. „Kultura ludowa Śląska Opolskiego”. Znalazły się na niej pisanki, plastyka obrzędowa, wyroby ze słomy, malowana ceramika, malarstwo i rzeźba (m.in. St. Majewskiego ze Sternalio).

XII — w Pałacu Opatów w Oliwie otwarto wystawę szopki kaszubskiej i kociewskiej, przygotowaną przez Dział Etnograficzny Muzeum Narodowego.

XII — w Bielsku-Białej rozstrzygnięty został I Woj. Konkurs na ozdoby choinkowe, zorganizowany przez Woj. Dom Kultury w Bielsku-Białej i Muzeum Regionalne w Żywie.

Ze względu na wyrównany poziom prac jury postanowiło nie przyznawać I nagrody, 2 nagrody II otrzymały: Emilia Leśniak i Maria Mieszczak. Ponadto przyznano 3 nagrody III.

XII — w Muzeum Okręgowym w Wałbrzychu czynna była wystawa malarstwa Nikifora.

XII — w Gdańsku rozstrzygnięto konkurs na prace twórców ludowych, zorganizowany przez WOK i „Art-Region” w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Sztuki oraz „Cepelia”. W konkursie uczestniczyli przede wszystkim rzeźbiarze z Kaszubi i Kociewia, a także plecionkarze i tkacze. W sumie zgłoszono ok. 300 prac ponad 50 twórców. Nagrody I otrzymali: w dziedzinie rzeźby — Izajasz Rzepa z Redy i Jan Gieldoń z Czarnej Wody, w dziedzinie plecionkarstwa — Bolesław Hinc z Wdzydz Kiszewskich; w dziedzinie tkactwa — Bronisława Radtke. Ponadto nagrody I przyznano Alojzemu Stawowemu z Bietowa za naczynia drewniane i Henrykowi Petke z Sierakowic za wyroby z rogu. Nagrody II otrzymali: w dziedzinie rzeźby — Józef Cieżki z Kościerzyny, Władysław Licz z Wdzydz Tucholskich i Edmund Zieliński z Gdyni; w dziedzinie plecionkarstwa — Albert Speiser z Matarzyna. Ponadto przyznano 5 nagród III i 12 wyróżnień.

XII — w Muzeum w Kozienicach czynna była wystawa obrazująca dawne i współczesne obyczaje regionu kozienickiego, a wykonanych przez twórców ziemi radomskiej.

XII — w Hrubieszowie czynna była wystawa najlepszych prac nadesłanych na I Woj. Przegląd Plastyki Amatorskiej na Zamojszczyźnie. W sumie na przegląd nadesłano 206 prac.

XII — w Katowicach, w dotychczasowym sklepie „Cepelia” powstał pierwszy w województwie Dom Sztuki

Ludowej, pełniący rolę placówki nie tylko handlowej, lecz także wystawieniowej. Prezentuje się tu wyroby twórców ludowych z terenu całego kraju.

XII — w Gdańsku otwarta została VI Wojewódzka Wystawa Plastyki Amatorskiej, zorganizowana przez Woj. Ośrodek Kultury i Woj. Radę Zw. Zaw. Na wystawie zaprezentowano 167 prac 74 autorów.

2.XII — na Rynku w Krakowie odbył się kolejny XXIV konkurs szopek organizowany przez Muzeum Historyczne m. Krakowa.

Na tegoroczny konkurs 51 uczestników nadesłało 64 szopki. Jury pod przewodnictwem Sławomira Wojaka, dyrektora Muzeum Historycznego, przyznało nagrody następujące: w grupie szopek największych nagrodę I otrzymał Zygmunt Grabarski, nagrody II Zdzisław Dudzik, Witold Gluch i Jan Malik, w grupie szopek średnich — Włodzimierz Malik, nagrody II Mieczysław Marchwiarz, Marek Markowski, Andrzej Nowicki oraz Roman Sochacki, w grupie szopek najmniejszych — Maciej Moszew i Antoni Wolek, nagrody II Ryszard Kijak i Bronisław Piąć. Ponadto przyznano 9 nagród III i jedną IV (łącznie we wszystkich kategoriach). Szopki pokazano następnie na wystawie w Muzeum Historycznym m. Krakowa.

XII — w Nowym Sączu rozstrzygnięto konkurs ogłoszony dla ludowych twórców, plastyków-amatorów i rękodzielników. Jury pod przewodnictwem prof. Włodzimierza Hodysa oceniło nadesłane prace w 3 grupach: malarstwa, rzeźby i rękodzieła artystycznego. Spośród 91 autorów uczestniczących w konkursie nagrody I otrzymali: w dziedzinie malarstwa na szkłe — Ewelina Pęksova, w kategorii „twórców zaawansowanych” — Joanna Elster, Stanisława Węglarska, Kazimierz Dagnan z Nowego Sącza oraz Dionizy Kuliński z Limanowej. W kategorii „nawnego realizmu” — Józef Tworek z Nowego Sącza, Antonina Juszcak z Zawady i Piotr Kwit z Limanowej.

W dziedzinie rzeźby nagrody I otrzymali 4 rzeźbiarze z Paszyna: Józef Orlecki, Andrzej Drożdż, Wojciech Olekay i Stanisław Mika, a w kategorii rzeźby ceramicznej — Zdzisław Korzon z Gorlio.

Za rękodzieło artystyczne nagrody I otrzymali: Andrzej Gąsienica-Makowski z Zakopanego i Julian Grybos z Gorlio.

#### Polska sztuka ludowa za granicą

XI — w Leningradzie czynna była wystawa polskiej sztuki ludowej współczesnej. Pokazano tu 300 eksponatów z dziedziny rzeźby, ceramiki, stroju, haftu i tkaniny. Przy okazji wystawy podpisane zostało porozumienie o współpracy Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie z Państwowym Muzeum Etnografii Narodów ZSRR.

XII — w Madrycie, na Uniwersytecie otwarta została wystawa polskiej sztuki ludowej, zorganizowana przy udziale Państwowego Muzeum Etno-

graficznego w Warszawie. Na zaprezentowaną tu kolekcję złożyły się: obrazy Eweliny Pęksowej i Zofii Roj z Zakopanego oraz rzeźby ludowe i stroje regionalne z różnych terenów Polski.

\*

XII — w centralnej galerii Sztokholmu „Svea” czynna była wystawa wyrobów Włocławskich Zakładów Ceramiki Stołowej. Wystawę zwiedziło ok. 100 000 osób. Z okazji wystawy wydano katalog zawierający tekst informacyjny o dziejach „Włocławka”, omawiający formy, motywy i kolorystykę wyrobów — oraz barwne ilustracje.

\*

XII — w Ośrodku Informacji i Kultury w Lipsku czynna była wystawa wyrobów Włocławskich Zakładów Ceramiki Stołowej. Wystawę zwiedziło ok. 100 000 osób. Z okazji wystawy wydano katalog zawierający tekst informacyjny o dziejach „Włocławka”, omawiający formy, motywy i kolorystykę wyrobów — oraz barwne ilustracje.

Wystawie towarzyszyły pokazy zdobienia fajansu przez Alinę Piwowar i Holonę Musialik.

#### Inne

26, 27.XI — w Opolu obradował IV Krajowy Zjazd Stowarzyszenia Twórców Ludowych, który zgromadził oprócz twórców ludowych także naukowców, przedstawicieli placówek muzealnych oraz „Cepelii”. Referat wstępny pt. „Rola i miejsce kultury ludowej w społeczeństwie socjalistycznym” wygłosił prof. dr Józef Burszta. Dyskusja toczyła się wokół problemów prawidłowego rozwoju twórczości ludowej oraz dalszej poprawy warunków bytowych i warunków pracy ludowych twórców.

Prezosem został wybrany Bronisław Cukier z Zakopanego. Wybrano również skład Rady Naukowej, której przewodniczącym został prof. dr Roman Reinfuss.

Z okazji zjazdu zorganizowano w Opolu w pomieszczeniu zjazdowym wystawę prezentującą dorobek członków STL oraz wystawę publikacji dotyczących kultury i wystawę-kiermasz malowanej ceramiki opolskiej. W ciągu dwóch dni wykupiono wszystkie eksponaty.

\*

XI — w Koszalinie odbyła się sesja naukowa na temat „Relikty kultury jamneńskiej i problemy jej ratowania”. Referaty wygłosili: prof. dr Józef Burszta o międzynarodowym znaczeniu kultury ludowej Pomorza Zach., mgr Juliusz Sienkiewicz o tradycyjnym budownictwie wsi jamneńskiej i problemie jej ratowania, mgr Anna Masiewicz o sztuce i zdobnictwie jamneńskim oraz mgr Benedykt Malinowski i mgr Tadeusz Szadkowski o problemach konserwatorsko-etnograficznych i organizacyjnych przy realizacji kaszubskiego Parku Etnograficznego we Wdzydżach.

\*

17.XII — w Keyni uroczyste obchodzone jubileusz 50-lecia pracy twórczej artystki ludowej i popularyzatorki folkloru — Klary Prillowej. Równocześnie założony i kierowany przez nią zespół regionalny „Pałuki” obchodził 20-lecie swej działalności. Z tej okazji zarówno Klara Prillowa, jak i jej zespół otrzymali honorowe dyplomy uznania ministra kultury i sztuki.

## S U M M A R I E S • P É 3 I O M É

### SUMMARY OF ARTICLES

#### Irena Turnau — INFLUENCE OF THE COSTUMES OF THE GENTRY AND BURGHERS ON POLISH FOLK DRESS IN THE 16th-19th CENTURIES

The authoress based her presentation of the problem (which has by no means been exhausted in Polish literature on the subject) on results of ethnographic research, iconographic sources and published archive materials.

Speaking about the influences of the national dress and West European fashions, the authoress tries to establish the local features of the peasant clothes irrespective of the influences coming from the clothes of other social groups. The authoress is of the opinion that — as from the 16th century — it is possible to distinguish the separate and individual character of the Polish peasant clothes and their regional differences. At that time in the area of Małopolska (Little Poland) and Wielkopolska (Great Poland) there were many mutual influences between peasant clothes and those worn by the inhabitants of the towns and petty gentry. In Silesia and Pomerania a strong influence is seen of West European styles on the dress worn by Polish burghers and later copied by peasants in the 16th and 17th centuries. In Silesia the influences came already modified from the southern German lands and Moravia. The clothes worn in the region of Gdańsk and in Szczecin Pomerania resembled Spanish fashions modified into a Dutch version, which was popular in all the Baltic countries. Starting from the 16th century the men's peasant costumes were under a strong influence of the national dress that spread from the manor houses and the neighbouring towns. The peasant's costumes that assumed a developed form in the 19th century began to take shape in many regions as early as the 17th or 18th century. However, in most villages of the Corona Regni Poloniae (Poland) the development of the type of clothes was hampered by the poverty of the villeins.

In the 17th and 18th centuries, in Great Poland, Silesia and Pomerania, where the textile industry had its centres and the supplies of materials were better, the peasants kept alive

the national dress fashion which was disappearing in the clothes worn by the gentry and burghers.

The rapid development of folk costumes that took place in Poland in the 19th century was, in the opinion of the authoress, the result of the growing prosperity of the peasants and the growing importance of clothes as an indicator of the social and financial position of their owners.

The men's clothes of those times continued to show the influence of the national dress as it had been in past centuries, and the woman's dress showed traces of various West European fashions and styles popularized by the manor houses. In Silesia and Great Poland western influences were very strong and the most direct.

Recording the existence of a number of problems which cannot be solved on the basis of the present state of research the authoress puts forward a number of postulates concerning research. They concern first of all the chronological listing of outside influences on peasant clothes and the problems of regionalization of dress and costumes in various parts of the old Polish Republic.

#### Aleksander Jackowski — CONTEMPORARY FOLK PAINTING AND ITS FRINGE AREAS

Defining the range of his analysis the author takes the most general definition of painting as the point of departure: painting = the organization of a defined two-dimensional space by means of colours, which includes painted presentations such as signs, ornaments, decoration of objects of everyday use, as well as all kinds of pictures, polychrome painting and secular and cult paintings. The author makes an analysis of paintings that satisfy the human demand for aesthetic experience in an easy way as well as the works of art able to arouse and satisfy spiritual needs of higher order.

The author does not make any radical division between the two phenomena. Emphasizing the distance between the